

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av kommunikationsmarknadslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att bestämmelserna om uppbindning i kommunikationsmarknadslagen ska ändras. Med uppbindning avses att avtalen om en telefon och ett abonnemang vid köp binds ihop så att nyttigheternas försäljningspriser är beroende av varandra. Vid uppbindning får användaren köpa telefonen billigare, om han eller hon samtidigt tecknar ett abonnemangsavtal med en viss operatör.

En treårig tidsbegränsad ändring av kommunikationsmarknadslagens bestämmelser om uppbindning trädde i kraft den 1 april 2006. I stället för det tidigare ovillkorliga förbudet mot uppbindning blev det möjligt att binda ihop mobiltelefoner och abonnemang i andra nät än GSM-mobilnät. Konsekvenserna av den tidsbegränsadeändringen

har utvärderats, och nu föreslås en förlängning av möjligheten till uppbindning efter tidsfristen som löper ut den 1 april 2009.

Förbudet mot uppbindning ska fortsatt gälla mobiltelefoner och anslutningar som enbart kan användas i ett GSM-mobilnät, men inte handel med mobiltelefoner som utnyttjar modernare teknik. Undantag är så kallade specialtelefoner som fungerar i GSM-mobilnät. Propositionens syfte är att främja mobilnät som i högre grad stöder utvecklingen av informationssamhället.

Till skydd för konsumenterna föreslås i lagen en bestämmelse om att ett teleföretag utan kostnad ska tillhandahålla användarna upplysningar för att de ska kunna överblicka och kontrollera sina utgifter för användning av anslutningen.

Lagen avses träda i kraft den 1 april 2009.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis.....	3
1.2 EU-lagstiftning.....	3
1.3 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i andra länder.....	4
1.4 Bedömning av nuläget	8
2 GENOMFÖRANDEALTERNATIV	9
3 PROPOSITIONENS SYFTEN OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	9
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
4.1 Inledning	9
4.2 Ekonomiska konsekvenser	10
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
5.1 Beredningsfaser och beredningsmaterial	10
5.2 Utlåtanden och fortsatt beredning	10
DETALJMOTIVERING	11
1 MOTIVERING TILL LAGFÖRSLAGEN	11
2 IKRAFTTRÄDANDE	14
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH LAGSTIFTNINGSORDNING	14
LAGFÖRSLAG	15
1. Lag om ändring av kommunikationsmarknadslagen.....	15
BILAGA	17
PARALLELLTEXT	17
1. Lag om ändring av kommunikationsmarknadslagen.....	17

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

En ändring av 70 § om uppbindning i kommunikationsmarknadslagen trädde i kraft den 1 mars 2006. I stället för det tidigare ovillkorliga förbudet mot uppbindning blev uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang möjlig i andra nät än GSM-mobilnät. Bestämmelsen gäller på prov i tre år och därefter ska ändringens konsekvenser och en eventuell förlängning bedömas på nytt särskilt.

Lagändringen avsåg att främja användningen av mobilnät som i högre grad stöder utvecklingen av informationssamhället, eftersom Finland varit långsammare än många andra länder med att införa mer avancerade mobiltelefoner och tjänster som utnyttjar dem. Detta trots att Finland var först i världen med att bevilja koncessioner för att bygga tredje generationens nät (3G) redan våren 1999. Uppbindning tilläts med avsikt bara i mer avancerade mobilnät än GSM-mobilnät, vilket i praktiken möjliggjorde uppbindning av tredje generationens mobiltelefoner och tjänster. I Finland genomfördes uppbindningen så att användarna alltid har möjlighet att skaffa sig abonnemanget också utan uppbindning.

Bindningsavtalen har begränsats till längst två år. Ett abonnemangsavtal som gäller uppbindning kan inte ändras till nackdel för konsumenten under avtalsperioden. Dessutom får ett teleföretag hindra att ett annat teleföretags anslutning används i en telefon som erbjudits med uppbindning, alltså använda till exempel så kallat SIM-lås (Subscriber Identity Module). Men på begäran av användaren måste låset öppnas utan kostnad när abonnemangsavtalet löper ut, dock senast inom två år från det att avtalet ingås.

I marknadsföringen av ett abonnemang som erbjuds med uppbindning ska konsumenten också upplysas om de totala merkostnaderna för uppbindningen.

Konsumenten har rätt att säga upp ett tidsbundet avtal innan avtalsperioden löper ut på grund av så kallat socialt betalningsförhinder, som sjukdom, arbetslöshet eller någon annan motsvarande omständighet.

Kommunikationsmarknadslagen är inte den enda lagen med bestämmelser om uppbindning; det finns bestämmelser om uppbindning också i konsumentskyddslagen (38/1978). De gäller framför allt marknadsföring av nyttigheter. I 2 kap. 4 § i konsumentskyddslagen föreskrivs det att om det vid marknadsföring erbjuds konsumtionsnyttigheter till ett gemensamt pris eller om den som köper en konsumtionsnyttighet utlovas en annan konsumtionsnyttighet till nedsatt pris eller någon annan särskild förmån, ska man klart uppge

1) erbjudandets innehåll och värde samt i fråga om konsumtionsnyttigheter som bjuds ut till ett gemensamt pris dessutom nyttigheternas pris var för sig, utom då priset på en konsumtionsnyttighet om den skaffas separat är lägre än tio euro,

2) villkoren för hur erbjudandet kan utnyttjas, i synnerhet hur länge erbjudandet är i kraft samt begränsningar i fråga om mängd och andra begränsningar.

1.2 EU-lagstiftning

I direktiven om elektronisk kommunikation saknas bestämmelser om uppbindning av abonnemang.

Bestämmelserna om uppbindning har emellertid ett nära samband med konsumentskyddsregeln, som det enligt direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktivet om samhällsomfattande tjänster) går att utfärda strängare nationella bestämmelser om än i direktivet. I skäl 30 i direktivet konstateras det att förutom bestämmelserna i direktivet är kraven i gällande gemenskapslagstiftning om konsumentskydd i samband med avtal tillämpliga på konsumenttransaktioner avseende elektroniska nät och tjänster, speciellt rådets direktiv

93/13/EEG om oskäligen villkor i konsumentavtal och direktiv 97/7/EG om konsumentskydd vid distansavtal. Båda konsumentskyddsdirektiven innehåller minimiregler om harmonisering, vilket betyder att man nationellt kan utfärda strängare regler än i direktiven.

1.3 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i andra länder

Allmänt

Uppbindning är i regel tillåten i Europeiska unionens medlemsstater. Undantag är Belgien, som har infört ett generellt förbud mot uppbindning. Uppbindning har inte begränsats så att den är tillåten bara i ett visst nät, utan den är tillåten i alla tillgängliga nät. Det finns mycket få specialbestämmelser om uppbindning. På uppbindning tillämpas allmänna bestämmelser om konsumentskydd och oskäligen avtalsvillkor samt villkoren i uppbindningsavtalen mellan parterna. SIM-låset är det låsningssystem som är tillåtet i alla länder. Det är utan tvivel det vanligaste sättet att låsa en mobiltelefon som köpts med uppbindning.

Sverige

I Sverige är det allmän praxis på marknaden att binda upp mobiltelefoner och abonnemang. Uppbindning har inte reglerats i speciallagstiftning; i stället är allmänna bestämmelser om konsumentskydd, vilseledande marknadsföring och oskäligen avtalsvillkor tillämpliga. I Sverige är uppbindning tillåten i alla tillgängliga mobilnät. Det finns inte heller någon tidsgräns för hur länge bindningsavtal för mobiltelefoner och abonnemang längst får gälla, men praxis på marknaden är att avtal ingås för 6–24 månader.

Inget låsningssystem är uttryckligen förbjudet, men den absolut vanligaste låsningen på marknaden är SIM-låset. För att kunna låsa upp SIM-låset måste konsumenten betala en ersättning för upplåsningen. Men det är tillåtet att kräva ersättning så länge det anses

att det inte bryter mot vare sig den allmänna skälighetsprincipen eller annan lagstiftning.

I Sverige har en konsument som ingått uppbindningsavtal inte någon ovillkorlig rätt att häva avtalet genom att åberopa särskilda sociala skäl eller förändrade omständigheter, utan också i det fallet tillämpas allmänna skälighetsprinciper eller annan lagstiftning. Enligt de flesta avtal får konsumenten äganderätt till en mobiltelefon som köps med uppbindning senast när han eller hon har uppfyllt sina avtalsförpliktelser. Marknadspraxis tillåter inte en saldogräns för ett abonnemangsavtal med uppbindning.

Norge

I Norge är det allmän praxis på marknaden att binda upp mobiltelefoner och abonnemang. Det finns ingen speciallagstiftning om uppbindning. Uppbindning är tillåten i alla tillgängliga mobilnät, men i praktiken är det mobiltelefoner som fungerar i GSM- och UMTS-nät som säljs med uppbindning. Det har inte lagstiftats om hur länge bindningsavtal längst får gälla, men enligt överenskommelse mellan norska Forbrukerrådet och mobiltelefonoperatörerna gäller avtalen längst 12 månader.

Användningen av låsningssystem har inte begränsats. SIM-låset är det vanligaste låsningssystemet på marknaden, men också nät-lås utnyttjas i viss utsträckning. Konsumenten ska själv vara aktiv för att få upplåsning när bindningsavtalet går ut. Upplåsningskoderna kan antingen skickas hem till konsumenten eller också kan låset öppnas med hjälp av koder som sänds över elektroniskt.

Konsumenten har ingen särskild rätt att häva ett bindningsavtal med hänvisning till sociala skäl. Konsumenten får äganderätten till en mobiltelefon som köpts med uppbindning genast när avtalet ingås. Norska Forbrukerrådet har föreslagit att den avtalsbot som konsumenten måste betala till operatören om han eller hon häver ett pågående bindningsavtal bör nedsättas i relation till hur länge avtalet varit i kraft innan det avslutas. Någon egentlig överenskommelse om detta finns ännu inte.

Danmark

I Danmark är det allmän praxis med uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang på marknaden. Endast uppbindningsavtalets längsta löptid är reglerad. Enligt en förordning från 2006 får ett bindningsavtal gälla längst 6 månader. Uppbindning är inte begränsad till mobiltelefoner som fungerar i vissa nät utan tillåten i alla tillgängliga nät.

Det finns inga regler för hur mobiltelefonoperatörer ska genomföra uppbindningen. I praktiken utnyttjar operatörerna huvudsakligen SIM-låsning.

Konsumenten har inte rätt att häva ett bindningsavtal av särskilda sociala skäl, men avtalet kan hävas genom att betala en överenskommen avtalsbot. Äganderätten till en mobiltelefon som köps med uppbindning överförs oftast när avtalet löper ut.

Island

På Island är uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang allmän praxis på marknaden och det finns ingen speciallagstiftning om den. Där tillämpas precis som i de övriga nordiska länderna allmänna bestämmelser om bl.a. konsumentskydd och oskäliga avtalsvillkor. Uppbindning är tillåten för mobiltelefoner i alla mobilnät.

Ett bindningsavtal får gälla längst sex månader. Det är vanligt med SIM-lås på Island, men andra låsningar är inte heller förbjudna. Om mobilen är låst, är tjänstetillhandahållarna skyldiga att låsa upp den utan kostnad när avtalsperioden löper ut.

Konsumenten får oftast äganderätten till en mobiltelefon som köpts med uppbindning efter det att mobiltelefonen i sin helhet har blivit betald. I praktiken är det möjligt att bestämma en saldogräns för ett abonnemangsavtal som bygger på uppbindning, beroende på mobiloperatörens villkor.

Tyskland

Uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang är allmän praxis på den tyska marknaden, och det finns ingen speciallagstiftning om uppbindning. Den är tillåten i alla tillgängliga nät. Det har inte heller lagts fast hur

länge bindningsavtal längst får gälla, men det är etablerad praxis på marknaden att de gäller i 12–24 månader. Den största subventionen vid ett bindningsavtal på marknaden är ca 60–70 procent av priset på mobiltelefonen.

I Tyskland är den vanligaste låsningen ett SIM-lås. Konsumenten har rätt att häva ett bindningsavtal bara på de villkor som parterna kommit överens om i sitt ömsesidiga avtal. Det är alltså omöjligt att hänvisa till särskilda sociala skäl eller förändrade omständigheter. Äganderätten till en mobiltelefon som köpts med uppbindning överförs oftast så fort avtalet har trätt i kraft. Praxis på marknaden tillåter en saldogräns för ett abonnemang som köps med uppbindning.

Storbritannien

I Storbritannien är uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang allmän praxis på marknaden. Det finns ingen speciallagstiftning om uppbindning, utan allmän lagstiftning om konsumenter och konsumtionsavtal är tillämpliga. Uppbindning är tillåten i alla tillgängliga mobilnät. Det finns inga regler för hur länge ett bindningsavtal längst får gälla/ hur stor subventionen högst får vara. Avtalen har brukat vara längst 12 månader, men på senare tid har det i allt större omfattning förekommit avtal som slutits för 18 eller rentav 24 månader.

I Storbritannien är SIM-lås den oftast använda metoden för låsning. Praxis på marknaden är att konsumenten har rätt att få låsningen öppnad antingen efter den period som parterna i sitt avtal har kommit överens om eller när som helst genom att betala en ersättning för upplåsningen. Operatörerna sköter i så fall upplåsningen. Konsumentens rätt att häva avtalet av särskilda skäl är helt beroende av villkoren i bindningsavtalet. Det beror också på avtalet mellan parterna hur äganderätten till mobiltelefonen överförs. Praxis på marknaden tillåter inte att man bestämmer en saldogräns för ett abonnemang som köps med uppbindning.

Belgien

Belgien har ett allmänt förbud mot uppbindning. Det finns inga undantag från för-

budet och därmed gäller det belgiska förbudet ovillkorligt. Oavsett förbudet har lokala operatörer erbjudit konsumenterna avtal där priserna på mobiltelefoner och abonnemang varit kopplade till varandra. I rättspraxis har operatörernas bindningsavtal utan undantag ansetts stå i strid med den allmänna lagstiftning som förbjuder uppbindning.

Spanien

I Spanien är uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang allmän praxis på marknaden, men det finns ingen särskild lagstiftning om det. Allmänna bestämmelser om konsumentskydd är huvudsakligen tillämpliga på uppbindning. Den är inte heller begränsad för olika nät utan tillåten i allmänt tillgängliga nät. Det finns inga bestämmelser om hur länge bindningsavtal längst får gälla.

I Spanien utnyttjas SIM-lås vid uppbindning. De öppnas inte nödvändigtvis ens när avtalet löper ut. Ett bindningsavtal kan hävas bara på de villkor som överenskommit i avtalet. Tidpunkten för när äganderätten till en mobiltelefon övergår är också helt beroende av villkoren i bindningsavtalet. Enligt praxis på marknaden är det inte möjligt att bestämma en saldogräns för ett abonnemang som köps med uppbindning.

Italien

I Italien är uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang allmän praxis på marknaden i alla tillgängliga nät. Den längsta avtalstiden är inte reglerad, men praxis på marknaden är att avtalen gäller längst 24 månader.

Det finns specialbestämmelser om uppbindning på lägre nivå än lag. De gäller SIM-/operatörlås. Låsningen får inte gälla längre än 18 månader. När låsningen har varat i 9 månader har konsumenten rätt att få den öppnad genom att betala hälften av summan i avtalet. Italien har också specialbestämmelser om att det inte får finnas några som helst begränsningar i mobiltelefonen efter upplåsningen.

Operatörer som säljer mobiltelefoner med SIM-/operatörlås är också förpliktade att sälja olåsta mobiltelefoner av motsvarande modell. I Italien öppnas mobiltelefonerna

utan kostnad och automatiskt när bindningsavtalet löper ut, om det är tekniskt möjligt. När avtalet gått ut kan mobilen enkelt låsas upp också i operatörens affär. Bindningsavtalet kan inte hävas med hänvisning till särskilda sociala skäl eller förändrade omständigheter.

Övriga medlemsstater i Europeiska unionen

I övriga medlemsstater i Europeiska unionen, som, Bulgarien, Cypern, Estland, Grekland, Irland, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern, är uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang allmän marknadspraxis. Uppbindningen är inte reglerad i speciallagstiftning, utan allmänna bestämmelser om konsumentskydd, vilseledande marknadsföring och oskäliga avtalsvillkor är tillämpliga på den. Det är fråga om ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument, och villkoren i avtalet binder båda parterna inom gränserna för allmän lagstiftning. Uppbindning är tillåten i alla tillgängliga nät.

I en del stater har systemen vissa särdrag som kommer att granskas närmare i det följande.

I Nederländerna har 24 månader blivit praxis som längsta avtalstid vid uppbindning. SIM-lås används allmänt. Marknaden är självreglerande och därmed har konsumenten fått rätt att häva låsningen efter 12 månader från det att avtalet träffades. Upplåsningen sker i praktiken så att konsumenten får sig en upplåsningskod tillsänd utan kostnad.

I Österrike använder alla operatörer SIM-lås vid uppbindning. Myndigheterna befattar sig inte med uppbindning så länge konsumenten har möjlighet att få mobilen upplåst senast när bindningsavtalet löper ut. Det är lätt att få mobilen upplåst och det gör sig i hela landet, också på nätet. Om konsumenten vill häva ett pågående avtal, är han ändå skyldig att betala den överenskomna månadsavgiften till slutet av avtalet.

I Rumänien är det i lag förbjudet att sälja sådana produkter/tjänster som ovillkorligt förutsätter att man köper någon annan produkt/tjänst. Men uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang på ett sådant sätt att

priserna på produkterna/tjänsterna är beroende av varandra motsvarar inte definitionen på förbjuden uppbindning i den rumänska lagstiftningen. Uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang är emellertid tillåten bara på det villkor att de produkter som köps som ett enda paket med uppbindning (mobiltelefon och abonnemang) också kan köpas separat av samma säljare. Men priserna får vara lägre om varorna köps som ett paket och det har lett till att uppbindning är ganska vanligt i Rumänien.

I Slovenien har den marknadsledande operatören avtalat med konkurrensmyndigheterna om att bindningsavtal för 2G/GSM-telefoner och abonnemang får vara längst 12 månader. Avtalet omfattar emellertid inte 3G-telefoner. Den slovenska marknadsledaren använder operatörlås i stället för SIM-lås. Övriga operatörer använder i regel ingen låsning, men kräver i gengäld bindningsavtal på 24 månader.

I Estland är de längsta bindningsavtalen på marknaden 24 månader. Om konsumenten vill häva avtalet innan det gått ut, är han eller hon skyldig att lösa in den mobiltelefon som uppbindningen gäller eller att betala en avtalsbot som till storleken svarar mot telefonens värde.

Förenta staterna

I Förenta staterna är uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang allmän praxis på marknaden. Det finns ingen explicit speciallagstiftning om uppbindning i Förenta staterna och den förekommer i alla tillgängliga nät. Det är inte reglerat för hur lång tid bindningsavtal längst får ingås, men praxis på marknaden är mellan 12 och 24 månader.

Det är inte möjligt att häva ett bindningsavtal med hänvisning till särskilda sociala skäl eller förändrade omständigheter, om en sådan möjlighet inte är uttryckligen nämnd i bindningsavtalet mellan parterna. I princip har konsumenten rätt att häva avtalet under avtalsperioden bara genom att betala en avtalsbot av överenskommen storlek. Ett abonnemang har ofta 30 dagars uppsägningsrätt bl.a. på grund av problem med hörbarheten. Tidpunkten för överföring av äganderätten till en mobiltelefon och möjligheten att bestämma

en saldogräs för anslutningen är helt beroende av villkoren i bindningsavtalet mellan parterna.

I Förenta staterna har uppbindningens synnerligen starka ställning inte väckt särskild kritik. Det har visserligen diskuterats vilka konsekvenser uppbindningen har för den fria konkurrensen, liksom de amerikanska operatörernas sätt att begränsa tekniken i de mobiltelefoner som säljs med uppbindning för att tvinga konsumenterna att använda operatörens tjänster. Kritiken är inte särskilt stark, eftersom marknaden erbjuder en mycket bred och mångsidig uppsättning operatörer och varor. Den federala kommunikationsmyndigheten FCC (Federal Communications Commission) har inte befattat sig med uppbindningen.

Japan

I Japan är uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang ett etablerat sätt att binda konsumenterna vid kundförhållanden. Uppbindning är tillåten oberoende av nät (PHS, PDC, FOMA, HSDPA, NGN) eller teknik som utnyttjas i mobiltelefonen. Det finns inga särskilda bestämmelser om sättet att träffa ett bindningsavtal, den längsta avtalstiden, uppsägning av avtalet eller den högsta subventionen i en mobiltelefon.

I Japan är SIM-lås allmän praxis vid uppbindning. Det är värt att notera att den utnyttjade tekniken gör att konsumenten inte kan låsa upp SIM-låset ens efter det att bindningsavtalet gått ut. I Japan övergår äganderätten till en mobiltelefon som köpts med uppbindning till konsumenten när avtalet ingås. Det är möjligt att bestämma en saldogräs för ett abonnemang.

Den ansvariga japanska myndigheten är MIC (ministeriet för inrikes ärenden och kommunikation), som lämnar rekommendationer till telemarknaden för att styra utvecklingen av informationsområdet. MIC lade i september 2007 fram en plan för uppbindning (Mobile Business Revitalisation Plan, 21 September 2007. Ministry of Internal Affairs and Communications), som ska stimulera konkurrensen mellan mobiltillverkare och ge konsumenterna fler alternativ på en operatörsdriven marknad. MIC:s plan syftar till att

avveckla uppbindningen genom att kräva två olika system i mobiltelefonhandeln: å ena sidan ett system för subventionerad uppbindning och å andra sidan ett system för rent marknadsprissatta telefoner.

Planen syftar också till att klart separera priserna på mobiltelefoner och abonnemang, ange en längsta löptid för bindningsavtal och uppmuntra operatörer att lägga upp gemensamma regler för uppbindningsmarknaden för mobiltelefoner och abonnemang. Vidare omfattar planen uppföljning av effekterna av SIM-låsning. Men planens effekter och resultat ska inte synas närmare förrän 2010.

1.4 Bedömning av nuläget

En ändring av 70 § om uppbindning i kommunikationsmarknadslagen trädde i kraft den 1 april 2006. Den tidsbundna bestämmelsen gäller till den 1 april 2009, då en bestämmelse som förbjuder uppbindning träder i kraft, om inga legislativa åtgärder vidtas.

Bestämmelsen i 2 kap. 4 § om kombinera- de erbjudanden och tilläggsförmåner i konsumentskyddslagen upphävdes genom en ändring (1072/2000) som trädde i kraft 2000. Genom ändringen slopades det tidigare kravet att nyttigheter som bjuds ut tillsammans bör ha ett uppenbart sakligt samband med varandra.

Upphävandet av bestämmelsen i konsumentskyddslagen ledde till en explosionsartad ökning av olika slag av erbjudanden om tilläggsförmåner bl.a. på marknaden för telefonabonnemang. På grund av det gällande förbudet mot uppbindning i kommunikationsmarknadslagen erbjöds konsumenterna i handeln med telefonabonnemang vilket som helst annat slag av tilläggsförmåner utom mobiltelefoner eller utrustning som hade samband med dem. Upphävandet av bestämmelsen i konsumentskyddslagen gav i kombination med bestämmelsen om uppbindning i kommunikationsmarknadslagen med andra ord upphov till en sådan situation på kommunikationsmarknaden att de nyttigheter som uttryckligen hade ett uppenbart sakligt samband med varandra inte kunde bjudas ut tillsammans. Slutresultatet var otillfredsställande för konsumenterna.

Det främsta skälet till den tidsbundna ändringen i 70 § om uppbindning i kommunikationsmarknadslagen var att tillåta uppbindning av mobiltelefoner i andra nät än GSM-nät för att främja informationssamhällets tjänster, som tredje generationens mer avancerade nät ger lättare och bredare tillgång till. Syftet har nåtts rätt väl, för användningen av tilläggstjänster inom mobil kommunikation har klart ökat efter det att uppbindning blev tillåten.

Kommunikationsverkets marknadsöversikt från 2007 visar att uppbindningen var fortsatt livlig 2007, trots att de uppbundna abonnemang inte längre var lika många i proportion till alla sålda abonnemang som direkt efter det att handeln med uppbindning kom i gång 2006. År 2007 såldes det totalt inemot 300 000 abonnemang med uppbindning, vilket svarar mot en knapp tredjedel av alla mobiltelefonabonnemang som såldes under året. Enligt en undersökning av användningen av teletjänster som Kommunikationsverket lät utföra mot slutet av 2007 uppgav sig omkring 80 procent av dem som skaffat sig ett abonnemang med uppbindning vara nöjda. Särskilt nämnda skäl till missnöje var den långa avtalstiden, men också mer allmänna skäl som inte enbart har samband med uppbindning, som fel i telefonerna och långsam service och dyrare telefonräkningar än beräknat.

I ett konkurrensperspektiv måste uppbindningen av abonnemang och terminaler ses som ett konkurrensmedel bland andra för aktörerna. Om det finns efterfrågan och utbud på en sådan produkt på marknaden, är det i princip hindrande av marknadsstyrd verksamhet och därmed reglering att förbjuda uppbindning. Ur konkurrenssynvinkel är det viktigt att motsvarande produkter och tjänster också är tillgängliga separat.

I de flesta EU-medlemsstater finns det som sagt inget förbud mot uppbindning och därmed kan ett finländskt förbud försämra finländska företags konkurrensvillkor.

Uppbindningen har emellertid varit förbunden med vissa konsumentproblem, som ovan nämnda långa avtalsperiod och avsaknaden av saldobegränsningar och saldpåminnelser i de tillgängliga avtalen. Det har också funnits vissa oklarheter i marknadsfö-

ringen av teleföretagens uppbindningar, trots att de allmänna bestämmelserna om marknadsföring av konsumtionsnyttigheter i konsumentskyddslagen är tillämpliga på uppbindning av mobiltelefoner och abonnemang.

2 Genomförandealternativ

I propositionen föreslås att uppbindning ska vara tillåten på vissa villkor som anges i propositionen. Ett alternativ skulle ha varit att helt förbjuda uppbindning. Men för utvecklingen av det finländska informations-samhället anses det nödvändigt att tillåta uppbindning. Möjligheten till uppbindning med 3G-terminaler har bidragit till en förnyelse av terminalerna. Ändå använder bara omkring 20 procent av finländarna än så länge 3G-telefoner. Det betyder att målen för en reglering av uppbindningen bara delvis har nåtts. Det är mycket viktigt att 3G-telefoner blir frekventare också med tanke på att man räknar med att avveckla andra generationens mobilteknik under 2010-talet.

I propositionen föreslås att uppbindning ska vara tillåten bara i handeln med abonnemang och telefoner som utnyttjar tredje generationens teknik och annan ny teknik. Förbudet ska fortfarande gälla i GSM-nätet, utom för vissa specialtelefoner. Förbudet skulle ha kunnat upphävas också för hela GSM-nätet.

För att stödja informations-samhällets tjänster är det fortfarande lämpligt att tillåta uppbindning i de mest avancerade mobilnäten. I beredningen valdes det genomförandealternativ som bidrar till att införa den nya mobiltekniken på tjänstemarknaden, som fortfarande är stadd i tillväxt. Det ökar uttryckligen handeln med terminalutrustning som utnyttjar ny mobilnätsteknik och bidrar till att sprida tjänsterna i näten. Detta har positiva verkningar för den finländska kommunikationsmarknaden och företagens konkurrenskraft.

I GSM-mobilnäten, som geografiskt täcker in i stort sett hela Finland, har det emellertid utvecklats terminalutrustning, som larmtelefoner och bordstelefoner, som åtminstone inte ännu finns i de mer avancerade mobilnäten. De här specialtelefonerna omfattas av uppbindning för att telefoner för särskilda grupper ska kunna finansieras med bindningsavtal.

3 Propositionens syften och de viktigaste förslagen

Syftet med att tillåta uppbindning i andra nät än GSM-mobilnät är fortfarande att så snabbt som möjligt införa mobiltelefoner som utnyttjar tredje generationens teknik och annan ny teknik i Finland. Utifrån erfarenheterna av uppbindning i andra länder förefaller det som om det uttryckligen skulle bidra till att införa avancerade och dyra mobiltelefoner. Uppbindningen har denna effekt speciellt om tilläggsförmånen vid uppbindning är en viss rabatt på mobiltelefonens pris.

Den ökade användningen av nyare och mer avancerade mobiltelefoner inverkar också på de tjänster som telefonerna kan ta emot. Vidare avser lagstiftningen att öka utbudet på och antalet användare av olika slag av nya innehållstjänster.

Bestämmelserna avser också att förbättra konsumenternas ställning när de ingår avtal med uppbindning, medan avtalet är i kraft och när det har gått ut.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Inledning

Ändringen av bestämmelsen om uppbindning kommer inte att få några större konsekvenser, eftersom den tillåtande bestämmelsen redan har varit i kraft som tidsbunden. Konsekvenserna är mestadels ekonomiska och gäller teleföretag, utrustningstillverkare och användare.

På ett allmänt plan kan fortsatt uppbindning antas stödja informations-samhällets grundstrukturer, främja den allmänna IT-samhällsutvecklingen och förbättra Finlands konkurrenskraft på kommunikationsmarknaden. Ändringen tillnärmar marknadsföringen av terminalutrustning och anknyttande tjänster och ökar därmed marknadstillväxten, uppmuntrar till kreativ produktutveckling och utveckling av nya tjänster och förstärker företagsamhet som grundar sig på ny teknik.

I propositionen föreslås det att teleföretagen ska ha en möjlighet att sluta ett tidsbundet avtal med konsumenten för högst två år. Regeringen anser det nödvändigt att regel-

bundet följa kvaliteten på kundservicen speciellt i tidsbundna avtalsförhållanden.

4.2 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för konsumenterna

I den regeringsproposition (RP 81/2005 rd) som tillät uppbinding förutspåddes det att uppbinding kommer att försvåra jämförelser av priserna på abonnemang och mobiltelefoner och gör dem mindre genomsebara. Uppbindningen har de facto fört med sig mycket fler prissättningsmodeller och paketslösningar. Prisjämförelser har följaktligen blivit mer komplicerade, och det kan i praktiken vara svårt att i detalj beräkna det genomsnittliga priset på en telefonminut. Men det breda utbudet är en positiv sak ur konsumenternas synvinkel.

Uppbindningen har inga betydande konsekvenser för bastjänsterna, eftersom alla operatörer saluför telefon-, taltids-, textmeddelande- och dataöverföringstjänstepaket, som alla kan köpas separat oberoende av om man köper något annat paket t.ex. genom uppbinding med telefon. Regering kommet att följa i vilken utsträckning tillverkarna av terminal binder säljningen av terminal till handeln med abonnemang och om terminal kan skaffas utan att skaffa ett abonnemang.

De nya bestämmelserna om uppbinding har ett visst intresse för konsumenterna, eftersom de kan få tillgång till ofta dyra specialtelefoner, som bordstelefoner och larmtelefoner.

Konsekvenser för företag

I praktiken är de ekonomiska konsekvenserna för företag som tillhandahåller mobiltelefonservice för sina anställda desamma som för konsumenterna.

För teleföretag som erbjuder abonnemang betyder ändringen inga särskilt stora kostnader. De s.k. saldoanmälningarna kan anses kräva mindre tekniska ändringar i systemen. Men i huvudsak finns det redan en sådan teknisk beredskap.

Att tillåta uppbinding betyder inte heller nämnvärda förändringar i utrustningstillverkarnas verksamhet. Det kan ses som en posi-

tiv ekonomisk effekt att en bestämmelse som tillåter uppbinding av specialtelefoner klart kan öka efterfrågan.

Vidare antas ändringen påskynda mobiltelefonernas cirkulation. Nyare och dyrare apparater får bättre åtgång.

4.3 Konsekvenser för myndigheterna

De föreslagna ändringarna kommer inte att inverka särskilt mycket på vare sig Kommunikationsverkets eller Konsumentverkets tillsynsuppgifter.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsfaser och beredningsmaterial

Propositionen har beretts vid Kommunikationsministeriet.

Förslaget skickades på remiss till alla teleföretag som gjort televerksamhetsanmälan och övriga aktörer inom området, centrala myndigheter och intresseorganisationer. Under remissen var förslaget också tillgängligt på ministeriets webbsidor, där alla intresserade bads lämna sitt utlåtande om förslaget.

5.2 Utlåtanden och fortsatt beredning

Remissinstansernas åsikter gick isär både för och emot fortsatt uppbinding.

I regel ansåg teleföretagen att skyldigheten att bestämma en saldogräns i utkastet var omöjlig att genomföra både tidsmässigt och till skäligen kostnader och därför ströks förslaget i propositionen. Däremot föreslås det bli lagstiftat om en saldoupplysningstjänst till skydd för konsumenterna. Under remissen fanns det ett förslag om att ett tidsbundet avtal kan hävas också på andra grunder än s.k. socialt betalningshinder, men det ströks på grund av att merparten av teleföretagen och konsumentmyndigheterna motsatte sig det. Utifrån utlåtandena gjordes en rad andra förbättringar i propositionen, inte minst för att skydda konsumenterna.

DETALJMOTIVERING

1 Motivering till lagförslagen

64 a §. Rätt för användaren att kontrollera sina utgifter. Enligt bestämmelsen är ett teleföretag som är verksamt i ett mobilnät skyldigt att ordna med kostnadsfri upplysnings-tjänst för användarna så att de kan överblicka och kontrollera sina utgifter för användning av anslutningen.

Det handlar om s.k. saldupplysning. Med hjälp av saldupplysningen kan användaren överblicka och kontrollera sina utgifter för användning av anslutningen. Teleföretagen använder för det mesta paketpriser i sina abonnemangsavtal. Detta har i sin tur lett till att saldupplysningar och saldobegränsningar i de här typerna av anslutningar i praktiken har fallit bort. Med en saldobegränsning avses att när en viss på förhand bestämd utgiftsgräns har nåtts, kan anslutningen inte längre användas under den debiteringsperioden. För anslutningar som prissatts per minut är saldobegränsningar och saldupplysnings-tjänster vanligen tillgängliga. För paketprissatta anslutningar är det inte tekniskt möjligt att upprätta ett system för saldobegränsnings-tjänst till skäliga kostnader. Däremot föreslås det i propositionen att användarna ska skyddas på så sätt att de om de vill kan kontrollera utgifterna för användning av anslutningen.

En saldupplysning kan vara mycket viktig t.ex. när abonnemang skaffas för minderåriga användare som kanske inte kan bedöma hur mycket deras kommunikation kostar totalt. Det kan bli ett problem när en person är utomlands och teleföretaget inte nödvändigtvis får uppgift om hur mycket som samlas på saldot i realtid. Eftersläpningen kan vara upp till ett och ett halvt dygn.

För en saldupplysning får ingen avgift tas ut.

70 §. Uppbindning. Enligt paragrafens 1 mom. är det tillåtet att vid köp binda upp avtal om terminalutrustning och anslutning till mobilnätet på ett sådant sätt att nyttigheter-

nas priser är beroende av varandra (uppbinding).

Bestämmelsen tillåter uppbinding i alla mobilnät utom i de GSM-mobilnät som avses i 2 mom. Genom en tidsbestämd ändring som gällde tre år möjliggjordes uppbinding av mobiltelefoner och anslutningar i stället för att som tidigare ha varit ovillkorligt förbjudet i andra mobilnät än GSM-nät. Genom denna bestämmelse om uppbinding som trädde i kraft våren 2006 tilläts uppbinding med avsikt bara i mer avancerade mobilnät än GSM-nät. Lagändringen avsåg att främja mobilnät som bättre stödde utvecklingen av informationssamhället, eftersom man i Finland hade varit långsammare än i många andra länder med att införa mer avancerade mobiltelefoner och tjänster som utnyttjar dem. Målet har uppnåtts rätt väl, för användningen av mobila tilläggstjänster har klart ökat efter det att uppbinding tilläts. Det bevisas av en klar ökning i mobildataöverföringar under 2006 och 2007. Uppbindingen har bidragit till ökningen. För att stödja IT-samhällstjänsterna är det fortfarande angeläget att tillåta uppbinding i de mest avancerade mobilnäten.

Med uppbinding avses enligt bestämmelsen all sådan uppbinding av terminalutrustning och mobilnätsubonemang vid köp som gör att nyttigheternas priser är beroende av varandra. Det spelar ingen roll om köpen sker genom separata avtal eller inte. Om det för att man ska få en viss nyttighet krävs att man skaffar sig en annan nyttighet, handlar det om uppbinding enligt bestämmelsen.

Teleföretagen bör tillhandahålla användarna motsvarande teletjänst också utan terminalutrustning. Motsvarande bestämmelse finns i gällande tidsbundna lag. Den ska säkerställa att anslutningstjänster är tillgängliga också för dem som av en eller annan orsak inte vill binda upp sig. Enskilda villkor i abonnemanget, som priserna på samtal och månadsavgifterna för anslutningen, kan vara olika, men de tjänster som tillhandahålls över anslutningen bör vara likadana oberoende av om användaren skaffar sig en terminalutrust-

ning eller inte. Bestämmelsen gäller alla användare, inte bara konsumenter.

När konsumenten sluter ett avtal om uppbindning tillämpas liksom i övrigt utbud, övrig försäljning och marknadsföring av konsumtionsnyttigheter från näringsidkare till konsumenter i tillämpliga delar konsumentskyddslagen. Även övriga bestämmelser om konsumentskyddet som finns i 7 kap. i kommunikationsmarknadslagen och som gäller användarens rättigheter tillämpas i tillämpliga delar oberoende av hur anslutningen har skaffats.

I 2 mom. föreslås att uppbindning ska vara förbjuden i GSM-mobilnät. Men uppbindning ska vara tillåten när det gäller bordstelefoner, larmtelefoner och andra telefoner och anslutningar i GSM-mobilnätet som används för ett annat syfte än sedvanliga mobiltelefoner. Med andra telefoner i GSM-mobilnätet avses en annan dylik specialtelefon som i Finland finns att få kommersiellt endast som GSM-telefon.

I GSM-mobilnäten, som i praktiken täcker in hela Finland geografiskt, har det utvecklats sådan terminalutrustning, som larmtelefoner och bordstelefoner, som åtminstone än så länge inte finns i de mer avancerade mobilnäten. I alla hushåll vill man inte nödvändigtvis göra sig av med sin så kallade trådteltelefon. För äldre människor är bordstelefonen till sina tekniska egenskaper mer hemvan än en mobiltelefon. Men det tas ibland ut högre månadsavgifter för en fast anslutning än för anslutningar till mobilnätet. Om uppbindning blir möjlig för dessa specialtelefoner i mobilnätet, kommer konsumenterna t.ex. att kunna skaffa sig en "fast" telefon som ändå fungerar i mobilnätet. Samtidigt skulle de få en specialtelefon billigare än utan uppbindning.

Mobiltelefonerna planeras vanligen så att mobiltelefoner med ny teknik också fungerar i ett mobilnät med gammal teknik. Tredje generationens mobiltelefoner som kommer ut på marknaden fungerar alltså vanligen också i GSM-mobilnätet. Den föreslagna bestämmelsen bör inte tolkas som att förbudet mot uppbindning gäller sådana mobiltelefoner med ny mobilkommunikationsteknik som också kan användas i GSM-nätet. Detta är givetvis inte bestämmelsens syfte.

Den GSM-terminalutrustning som finns på marknaden medger i de flesta fall också GPRS-mottagning. Denna terminalutrustning kallas ofta 2,5-generationens utrustning. GPRS-utrustningen fungerar i GSM-nätet för att det inte finns något separat GPRS-nät. En GSM-telefon som kan ta emot också tjänster som bygger på GPRS-teknik är det slag av terminalutrustning i GSM-nätet som avses i 70 §.

Enligt föreslagna 3 mom. ska det i marknadsföringen uppges inte bara de uppgifter som avses i 2 kap. 4 § i konsumentskyddslagen utan också de totala merkostnader som uppbindningen orsakar konsumenten. Motsvarande bestämmelse finns i gällande tidsbundna lag. I 2 kap. 4 § i konsumentskyddslagen föreskrivs det att om det vid marknadsföring erbjuds konsumtionsnyttigheter till ett gemensamt pris eller om en annan konsumtionsnyttighet utlovas till ett nedsatt pris, ska erbjudandets innehåll och värde alltid klart uppges och för nyttigheter som erbjuds till gemensamt pris dessutom priserna var för sig. I marknadsföring med uppbindning ska man således alltid också uppges priserna på anslutningar och mobiltelefoner var för sig. Konsumentskyddslagen kräver dessutom att villkoren för att utnyttja erbjudandet ska anges, inte minst hur länge erbjudandet är i kraft samt mängdbegränsningar och andra begränsningar.

Marknadsföringen omfattas alltså utom av den allmänna bestämmelsen i konsumentskyddslagen också av specialbestämmelsen i kommunikationsmarknadslagen om att konsumenten ska meddelas uppgifter som konsumentskyddslagen kräver och dessutom merkostnaderna för uppbindningen. Merkostnader enligt paragrafen är t.ex. högre telefon- och serviceavgifter, högre månadsavgifter eller andra liknande extra kostnader som har med uppbindningen att göra. Prissättningen ska jämföras med prissättningen på den kommunikationstjänst som teleföretaget utifrån paragrafens 1 mom. är skyldig att tillhandahålla också utan uppbindning. Vid marknadsföringen ska de totala kostnaderna uppges, dvs. de totala kostnaderna under den tid avtalet gäller.

Enligt paragrafens 4 mom. får ett teleföretag i samband med uppbindning teckna ett

abonnemangsavtal på högst två år med konsumenten. Om teleföretaget erbjuder ett avtal som gäller längre än 12 månader, ska företaget också erbjuda konsumenten en möjlighet att teckna ett abonnemangsavtal på 12 månader. Om teleföretaget erbjuder ett abonnemangsavtal på bara 12 månader eller en kortare tid, behöver det inte erbjuda ett längre avtal. Det handlar om lagstiftning som skyddar konsumenten. Konsumenten kan om han eller hon så vill jämföra priserna på olika abonnemangsavtal och stanna för det alternativ som är förmånligast.

I propositionen föreslås det att teleföretagen ska ha en möjlighet att sluta ett tidsbundet avtal med konsumenten för högst två år. Konsumenten ska meddelas klart och skriftligen hur han eller hon kan hindra förnyandet av avtalet efter att avtalstiden har löpt ut. Konsumentmyndigheterna har fäst uppmärksamhet vid konsumentskyddsproblem i tidsbundna avtal när det gäller bl.a. kundservice. Regeringen anser det nödvändigt att regelbundet följa kvaliteten på kundservicen speciellt i tidsbundna avtalsförhållanden. Om teleföretagens kundservice inte utvecklas så att den motsvarar en nivå som kan anses vara tillräcklig, måste användningen av tidsbundna avtal i utbudet av kommunikationstjänster bedömas separat.

Enligt föreslagna 5 mom. har konsumenten rätt att säga upp ett tidsbundet avtal att upphöra två veckor efter uppsägningen, om han eller hon, huvudsakligen utan att själv vara orsak till det, råkat i betalningssvårigheter till följd av allvarlig sjukdom, arbetslöshet eller någon annan särskild omständighet. Motsvarande bestämmelse finns i den gällande tidsbundna lagen och bestämmelsen har fått ett konsumenträttsligt innehåll. Det är fråga om ett s.k. socialt betalningshinder som gör att konsumenten kan befrias från ett tidsbundet abonnemangsavtal innan avtalsperioden löper ut. En annan särskild omständighet kan vara t.ex. att användaren flyttar utomlands eller avlider. Bestämmelsen är utformad efter 27 i § i elmarknadslagen (386/1995).

De nuvarande tidsbundna bestämmelserna om uppbinding ger inget svar på frågan vad som händer med en mobiltelefon som förvärvats med uppbinding om avtalet sägs upp. I propositionen föreslås nu att teleföretaget ska

ha rätt att ta tillbaka den terminalutrustning som levererats med uppbinding om konsumenten säger upp avtalet på ovan nämnda grunder. Teleföretaget får inte ta ut de återstående avgifterna enligt abonnemangsavtalet av konsumenten, men det ska givetvis få ta ut de avgifter som samlats innan avtalet löper ut. Den föreslagna bestämmelsen skyddar konsumenten för sådana avtalsvillkor att han eller hon, när avtalet löper ut, ytterligare skulle behöva betala avgifter för terminalutrustningen eller anslutningen. Om teleföretaget hade rätt att ta tillbaka en apparat som levererats i samband med uppbinding, kan det minska antalet fall där man försöker säga upp avtalet utan verklig orsak.

I föreslagna 6 mom. föreslås att konsumenten ska ha rätt att säga upp ett tidsbundet avtal att upphöra två veckor efter uppsägningen genom att på en gång betala avgifterna enligt abonnemanget. Bestämmelsen syftar till att ge konsumenten en möjlighet att på vilken som helst annan grund än den som nämns i 5 mom. göra sig fri från abonnemanget genom att betala resten av de avgifter som teleföretaget lagt fast redan när abonnemangsavtalet ingicks. Det kan vara fråga om avgifter som hör ihop med terminalutrustningen och anslutningen och andra ersättningar på grund av uppsägningen. Maximibeloppen för dessa bör bestämmas när avtalet sluts.

Enligt 7 mom. får villkoren i ett tidsbundet abonnemangsavtal inte ändras till nackdel för konsumenten under avtalsperioden. Motsvarande bestämmelse finns i den gällande tidsbundna lagstiftningen. Däremot är ändringar som gynnar konsumentens avtalsrättsliga ställning tillåtna. Vidare ska det vara tillåtet att ändra avtalsvillkoren under avtalsperioden, om ändringarna beror på ändringar i lagstiftning eller myndighetsbeslut. Denna allmänna avtalsrättsliga princip har skrivits in i bestämmelsen för klarhetens skull. Den gäller inte bara bindingsavtal utan också alla andra tidsbundna abonnemangsavtal.

Specialbestämmelserna om marknadsföring och avtalsvillkor i 3–7 mom. är endast tillämpliga på avtal med konsumenter. Begränsningarna gäller inte för andra. Men i praktiken är det svårt att särskilja mellan marknadsföring till konsumenter och företagsmarknadsföring och därmed blir princi-

perna i 2 mom. sannolikt tillämpliga i ett vidare sammanhang.

Teleföretaget ska utifrån en uttrycklig bestämmelse i 8 mom. få hindra att en mobiltelefon som erbjudits med uppbindning används för ett annat teleföretags anslutning. Den uttryckliga undantagsbestämmelsen behövs för att teleföretaget enligt huvudregeln i 69 § 1 mom. i kommunikationsmarknadslagen inte får hindra användaren att ansluta radio- och teleterminalutrustning som uppfyller kraven i lagen om radiofrekvenser och teleutrustningar till ett allmänt kommunikationsnät. Undantaget från huvudregeln i 8 mom. gäller emellertid bara uppbindning, inte mobilabonnemang som säljs som fristående. Bestämmelsen gäller både konsument- och företagsabonnemang.

I praktiken finns det många sätt att hindra användning av ett annat teleföretags anslutning. I mobilnätet kan ett s.k.SIM-lås användas. Det är en teknisk egenskap hos ett smartkort och används för att låsa kortet så att bara ett visst teleföretags anslutning eller anslutningar kan användas i telefonen. Man har försökt formulera bestämmelsen om anslutningsspärr i 8 mom. så teknikneutralt som möjligt och den hänvisar därmed inte enbart till tekniska arrangemang som SIM-lås. Spärren kan lika väl fixas med ett villkor i abonnemangsavtalet.

Det ska alltså stå teleföretaget fritt att välja hur spärren i praktiken genomförs. Det enda

kravet på spärren är att den kan hävas efter en bestämd tid. Enligt 8 mom. ska spärren på begäran av konsumenten hävas utan kostnad när abonnemangsavtalet upphör, dock senast när tidsfristen i avtalet löper ut. I bestämmelsen föreslås en tidsgräns för hävandet, m.a.o. ska spärren hävas senast två veckor från det att konsumenten begärt hävning. Detta betyder att om t.ex. upplåsningskoderna för ett SIM-lås skickas till konsumenten per post, ska konsumenten ha tillgång till koderna inom tvåveckorsfristen. För upplåsningen får ingen avgift tas ut.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2009, då tiden för den tidigare bestämmelsen går ut.

3 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Propositionen anses inte innehålla bestämmelser av betydelse för de grundläggande fri- och rättigheterna i grundlagen.

På dessa grunder anses lagförslaget kunna bli behandlat i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av det som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av kommunikationsmarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kommunikationsmarknadslagen av den 23 maj 2003 (393/2003) 70 § och
fogas till lagen en ny 64 a § som följer:

64 a §

Användarens rätt att hålla sig informerad om avgifterna

Ett teleföretag som är verksamt i ett mobilnät ska avgiftsfritt erbjuda användaren möjlighet att hålla sig informerad om storleken av de avgifter som användningen av anslutningen föranleder.

70 §

Uppbindning

Det är tillåtet att vid köptillfället binda ihop avtalen om en terminal och en anslutning till mobilnätet på ett sådant sätt att detta påverkar nyttigheternas försäljningspris (uppbinding). Teleföretaget ska tillhandahålla användaren motsvarande kommunikationstjänster också utan terminal.

Uppbindning är förbjuden när det gäller avtal om GSM-mobilnätsanslutningar, om det inte är fråga om uppbinding mellan en anslutning och en bordstelefon, en larmtelefon eller någon annan motsvarande telefon i GSM-mobilnätet som används för ett annat syfte än en sedvanlig mobiltelefon.

I marknadsföringen ska, utöver de uppgifter som avses i 2 kap. 4 § i konsumentskyddslagen (38/1978), också uppges de totala merkostnader som konsumenten orsakas av uppbindingen.

I samband med uppbinding får teleföretaget teckna ett tidsbegränsat abonnemangsavtal på högst två år med en konsument. Erbjuder teleföretaget ett abonnemangsavtal på längre tid än 12 månader, ska konsumenten erbjudas möjlighet att ingå ett tidsbegränsat abonnemangsavtal på 12 månader.

En konsument har rätt att säga upp ett tidsbegränsat avtal så att det upphör två veckor efter uppsägningen, om han eller hon, huvudsakligen utan att själv vara orsak till det, råkat i betalningssvårigheter till följd av en svår sjukdom, arbetslöshet eller någon annan särskild omständighet. Om konsumenten säger upp abonnemangsavtalet på ovan angivna grunder, har teleföretaget rätt att ta tillbaka den terminal som uppbindingen avser. Teleföretaget får inte hos konsumenten ta ut avgifter som hänför sig till den utnyttjade tiden av abonnemangsavtalet.

En konsument har rätt att säga upp ett tidsbegränsat abonnemangsavtal att upphöra två veckor efter uppsägningen också om han eller hon betalar de avgifter som hänför sig till den utnyttjade avtalstiden samt de övriga avgifter man eventuellt kommit överens om med tanke på en sådan situation.

Villkoren i ett tidsbegränsat abonnemangsavtal får inte ändras till nackdel för konsumenten under avtalstiden. Det är emellertid tillåtet att ändra abonnemangsvillkoren, om ändringsbehovet föranleds av ändringar i lagstiftning eller myndighetsbeslut.

Ett teleföretag får förhindra att en mobiltelefon som erbjudits med uppbinding används för ett annat teleföretags anslutning.

Spärren ska på konsumentens begäran hävas när abonnemanget upphör, i de fall som avses i 5 eller 6 mom. eller när den avtalade tiden går ut. Teleföretaget ska häva spärren inom två veckor från det att begäran framställdes. För hävandet av spärren får ingen avgift tas hos konsumenten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 5 september 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Kommunikationsminister *Suvi Lindén*

*Bilaga
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av kommunikationsmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kommunikationsmarknadslagen av den 23 maj 2003 (393/2003) 70 § och
fogas till lagen en ny 64 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

64 a §

Användarens rätt att hålla sig informerad om avgifterna

Ett teleföretag som är verksamt i ett mobilnät ska avgiftsfritt erbjuda användaren möjlighet att hålla sig informerad om storleken av de avgifter som användningen av anslutningen föranleder.

70 §

70 §

Uppbindning

Uppbindning

Priset på terminaler i GSM-mobilnät eller tillhörande nyttigheter får inte vara beroende av om användaren köper även GSM-mobilnätsanslutningen av försäljaren (uppbindning).

Uppbindning är tillåtet när ett anslutningsavtal som gäller något annat än ett i 1 mom. avsett mobilnät ingås. Teleföretag skall tillhandahålla användare motsvarande kommunikationstjänster även utan terminal.

I marknadsföringen skall, utöver de uppgifter som avses i 2 kap. 4 § i konsumentskydds-

Det är tillåtet att vid köptillfället binda ihop avtalen om en terminal och en anslutning till mobilnätet på ett sådant sätt att detta påverkar nyttigheternas försäljningspris (*uppbindning*). Teleföretaget ska tillhandahålla användaren motsvarande kommunikationstjänster också utan terminal.

Uppbindning är förbjuden när det gäller avtal om GSM-mobilnätsanslutningar, om det inte är fråga om uppbindning mellan en anslutning och en bordstelefon, en larmtelefon eller någon annan motsvarande telefon i GSM-mobilnätet som används för ett annat syfte än en sedvanlig mobiltelefon.

I marknadsföringen ska, utöver de uppgifter som avses i 2 kap. 4 § i konsument-

lagen (38/1978), även meddelas det totala beloppet av de tilläggskostnader som konsumenten orsakas av uppbindningen.

I samband med uppbindning får teleföretaget med konsumenten teckna ett tidsbundet anslutningsavtal på högst två år. Konsumenten har rätt att säga upp ett tidsbundet avtal så att avtalet upphör två veckor efter uppsägningen, om han eller hon, huvudsakligen utan att själv vara orsak till det, råkat i betalningssvårigheter till följd av en svår sjukdom, arbetslöshet eller någon annan särskild omständighet.

Villkoren i ett tidsbundet anslutningsavtal får inte ändras till nackdel för konsumenten under avtalstiden. En ändring av avtalsvillkoren är emellertid tillåten, om ändringsbehovet föranleds av ändringar i lagstiftningen eller myndighetsbeslut.

Ett teleföretag får förhindra att en mobiltelefon som erbjudits med uppbindning används för ett annat teleföretags anslutning. Spärren skall på konsumentens begäran hävas kostnadsfritt när anslutningsavtalet upphör, dock senast två år efter det att anslutningsavtalet ingicks.

skyddslagen (38/1978), också uppges de totala merkostnader som konsumenten orsakas av uppbindningen.

I samband med uppbindning får teleföretaget teckna ett tidsbegränsat abonnemangsavtal på högst två år med en konsument. *Erbjuder teleföretaget ett abonnemangsavtal på längre tid än 12 månader, ska konsumenten erbjudas möjlighet att ingå ett tidsbegränsat abonnemangsavtal på 12 månader.*

En konsument har rätt att säga upp ett tidsbegränsat avtal så att det upphör två veckor efter uppsägningen, om han eller hon, huvudsakligen utan att själv vara orsak till det, råkat i betalningssvårigheter till följd av en svår sjukdom, arbetslöshet eller någon annan särskild omständighet. *Om konsumenten säger upp abonnemangsavtalet på ovan angivna grunder, har teleföretaget rätt att ta tillbaka den terminal som uppbindningen avser. Teleföretaget får inte hos konsumenten ta ut avgifter som hänför sig till den outnyttjade tiden av abonnemangsavtalet.*

En konsument har rätt att säga upp ett tidsbegränsat abonnemangsavtal att upphöra två veckor efter uppsägningen också om han eller hon betalar de avgifter som hänför sig till den outnyttjade avtalstiden samt de övriga avgifter man eventuellt kommit överens om med tanke på en sådan situation.

Villkoren i ett tidsbegränsat abonnemangsavtal får inte ändras till nackdel för konsumenten under avtalstiden. Det är emellertid tillåtet att ändra abonnemangsvillkoren, om ändringsbehovet föranleds av ändringar i lagstiftning eller myndighetsbeslut.

Ett teleföretag får förhindra att en mobiltelefon som erbjudits med uppbindning används för ett annat teleföretags anslutning. Spärren ska på konsumentens begäran hävas *när abonnemanget upphör, i de fall som avses i 5 eller 6 mom. eller när den avtalade tiden går ut. Teleföretaget ska häva spärren inom två veckor från det att begäran framställdes. För hävandet av spärren får ingen avgift tas hos konsumenten.*